

„Opieka naprzemienna nad dzieckiem” - artykuł przygotowany w ramach dotacji celowej dla Powiatu Pabianickiego.

Opieka naprzemienna nad dzieckiem, zwana również „pieczą naprzemienną” nie znajduje swojego odzwierciedlenia bezpośrednio w uregulowaniach prawa polskiego, jednak oraz częściej sądy korzystają z tego rozwiązania.

Przesłanką do tego żeby sąd orzekł o takiej opiece jest przede wszystkim dobro małoletniego dziecka (dzieci) stron.

Sąd bada czy dobro to nie będzie zagrożone, zarówno poprzez ustanowienie opieki naprzemiennej jak również poprzez oddalenie wniosku o ustanowienie takiej opieki.

Jedną z najistotniejszych kwestii jest stabilność sytuacji życiowej, która daje dziecku poczucie bezpieczeństwa. To poczucie bezpieczeństwa zależy nie od miejsca fizycznego pobytu dziecka, ale przede wszystkim od rodziców, ich relacji z dzieckiem, okazywanych uczuć oraz zasad sprawowania nad nim opieki. Jednocześnie dla małego dziecka bardzo ważne jest zachowanie kontaktów z obojgiem rodziców.

Dzieci z reguły dużo szybciej niż rodzice (szczególnie skonfliktowani ze sobą) akceptują oddzielne zamieszkiwanie rodziców, a sama opieka naprzemienna w znacznym stopniu rozwiązuje problemy kontaktów dziecka również z dziadkami oraz pozostałą rodziną każdego z rodziców.

Jeżeli sąd uzna, iż każdy z rodziców jest w stanie zagwarantować dziecku stabilne i bezpieczne warunki rozwoju, to taką opiekę orzeknie (przy rozpatrywaniu pozwu o rozwód, lub przy rozstrzygnięciu spraw rodziców po zakończeniu związku nieformalnego).

Art. 58 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego

§ 1. W wyroku orzekającym rozwód sąd rozstrzyga o władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem i kontaktach rodziców z dzieckiem oraz orzeka, w jakiej wysokości każdy z małżonków jest obowiązany do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka. Sąd uwzględnia pisemne porozumienie małżonków o sposobie wykonywania władzy

rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie, jeżeli jest ono zgodne z dobrem dziecka (...)

§ 1a. W braku porozumienia, o którym mowa w § 1, sąd, uwzględniając prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców, **rozstrzyga o sposobie wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej** i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie. Sąd może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka, jeżeli dobro dziecka za tym przemawia.

Art. 107 k.r.o. dotyczy związków nieformalnych i zawiera taką samą regulację prawną.

Jak widać ze wskazanego przepisu drugą okolicznością jaką bada sąd przy ustalaniu opieki naprzemiennej jest współdziałanie rodziców w wykonywaniu tej władzy. To współdziałanie rodziców może pojawić się już włączonym do pozwu o rozwód lub wniosku dotyczącym wykonywania władzy rodzicielskiej, czyli planie wychowawczym. To dokument który przygotowują rodzice wspólnie (może być wynikiem przeprowadzonych mediacji) w którym rodzice szczegółowo określają w jaki sposób będą opiekować się dzieckiem (terminy pobytu, spędzanie dni wolnych, sposób przekazania dziecka itp.).

Art. 58 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego

§ 1. W wyroku orzekającym rozwód sąd rozstrzyga o władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem i kontaktach rodziców z dzieckiem oraz orzeka, w jakiej wysokości każdy z małżonków jest obowiązany do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka. Sąd uwzględnia pisemne porozumienie małżonków o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie, jeżeli jest ono zgodne z dobrem dziecka (...)

§ 1a. W braku porozumienia, o którym mowa w § 1, sąd, uwzględniając prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców, **rozstrzyga o sposobie wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej** i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie. Sąd może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka, jeżeli dobro dziecka za tym przemawia.

Art. 107 k.r.o. dotyczy związków nieformalnych, i zawiera taką samą regulację dotyczącą związków nieformalnych.

W orzeczeniu (wyroku lub postanowieniu) dotyczącym tej pieczy sądy rozstrzygają następującą ją treścią (przykładowo) : *„rodzice dziecka będą wykonywali władzę rodzicielską naprzemiennie, zaś miejscem zamieszkania dziecka, będzie miejsce zamieszkania rodzica, u którego aktualnie przebywa, przy czym oznacza, iż dziecko będzie przebywać u każdego z rodziców w następujący sposób...”* - tutaj następuje określenie okresów w jakich dziecko przebywać będzie u każdego z rodziców (najczęściej tygodniowe lub dwutygodniowe, ferie, wakacje, święta itp.).

Orzeczenie opieki naprzemiennej, w szczególności gdy dzieci przebywają u każdego z rodziców w równym czasie (np. co tydzień) może spowodować iż sąd co do zasady nie orzeknie obowiązku alimentacyjnego, uznając że *„każdy z rodziców ponosić będzie koszty utrzymania dziecka przez czas w którym dziecko u niego przebywa”*. Oczywiście należy pamiętać, że sąd każdorazowo bada sytuację majątkową każdego z rodziców i sposób zaspokajania potrzeb dziecka i orzeczenie w tym zakresie może być inne (sąd bierze tu pod uwagę możliwości majątkowe i zarobkowe rodziców i konieczność zapewnienia dziecku utrzymania na dotychczasowym poziomie, oraz to że dziecko, przeprowadzając się do drugiego rodzica na dany okres, powinno mieć mniej więcej zapewnione te same środki utrzymania.

Co do zasady również rodzice sprawujący taka opiekę otrzymują podzielone świadczenie wychowawcze z „Programu 500 +”.

Należy pamiętać, że żeby sąd rozpatrywał kwestię takiej opieki i o niej orzekał przynajmniej jeden z rodziców musi **złożyć stosowny wniosek**.

W orzeczeniu dotyczącym tej pieczy sądy rozstrzygają następującą treścią (przykładowo) : *„rodzice dziecka będą wykonywali władzę rodzicielską naprzemiennie, zaś miejscem zamieszkania dziecka, będzie miejsce zamieszkania rodzica, u którego aktualnie przebywa, przy czym oznacza, iż dziecko będzie przebywać u każdego z rodziców w następujący sposób...”* Tutaj następuje określenie okresów w jakich dziecko przebywać będzie u każdego z rodziców (najczęściej tygodniowe lub dwutygodniowe). Przy rozpoznawaniu wniosku o opiekę naprzemienną sąd może skorzystać z następujących rozwiązań :

1. **wysłuchania dziecka** - sąd w sprawach dotyczących osoby lub majątku dziecka wysłucha je, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala, uwzględniając w miarę możliwości jego rozsądne życzenia art. 576 § 2 kpc),
2. **opinii Opiniodawczego Zespołu Sądowych Specjalistów** – (w jego skład wchodzi specjaliści z zakresu psychologii, pedagogiki oraz

psychiatrii) który po przeprowadzeniu badań wskazuje czy opieka taka jest zalecana czy nie.

Mogą pojawić się sytuacje gdy pomimo podpisanego planu wychowawczego i zgodnego wniosku rodziców sąd nie orzeknie opieki naprzemiennej. Wystąpi to zawsze gdy uzna, że dobro dziecka byłoby zagrożone takim rozwiązaniem, np. gdy rodzice mieszkają w oddalonych od siebie miejscowościach, w szczególności w czasie gdy dziecko objęte jest obowiązkiem edukacyjnym, czyli chodzi do szkoły.

Do chwili obecnej statystycznie najczęstszym rozwiązaniem jest powierzenie pieczy rodzicielskiej matce dziecka i orzeczenie, iż miejscem zamieszkania dziecka jest każdorazowe miejsce zamieszkania matki. Najczęstszym ponieważ ojcowie dzieci zgadzają się na takie rozwiązanie, dość rzadko (choć z roku na rok coraz częściej) składają wnioski o orzeczenie pieczy naprzemiennej.

W przypadku problemów prawnych, potrzeby pomocy zapraszamy do korzystania z punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego doradztwa obywatelskiego.

Na stronie <https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/> znajduje się prosta wyszukiwarka w której znajdziecie Państwo wszystkie dostępne w Polsce punkty tej pomocy.